

skutek tendencji asymilacyjnych żywotność wielu elementów kulturowych daleko wykracza poza ramy tej czy innej epoki.

Naturalne granice Palestyny wykluczają możliwość ekspansji miejscowej populacji. Ramy jej bytowania i aspiracje zawsze były ściśle określone i nakazywały zabiegać o zapewnienie sobie środków do życia wewnątrz posiadanego terytorium. Przenosząc się z jakiegos miejsca trudno było znaleźć przestrzeń życiową w pobliżu. Wyjątek stanowi ucieczka ok. 20 tys. mieszkańców Samarii i państwa północnego w obliczu inwazji asyryjskiej (tuż przed 722 r. przed Chr.) na południe i osiedlenie się w Jerozolimie i okolicach. Mimo ponad dwustuletniego rozdziału i animozji świadomość jedności wszystkich Izraelitów okazała się silniejsza niż wytyczone granice polityczne. Pod koniec VIII w. przed Chr. Jerozolima znacznie powiększyła się. Dopiero niewola babilońska (lata 587—539) zainaugurowała nową epokę. Przesiedleni siłą Judejczycy w dużej części przyzwycaili się do nowych warunków, co dało początek późniejszej emigracji z Palestyny. Żydowska diaspora stale zachowywała więź z ojczyzną. Pod koniec epoki przedchrześcijańskiej ważnym ośrodkiem życia Żydów była diaspora egipska, ze stolicą w Aleksandrii. W pierwszych stuleciach chrześcijaństwa punkt ciężkości powtórnie przesunął się do Babilonii, a potem do Afryki północnej, Hiszpanii i krajów Europy. Do świadomości „narodu Księgi” doszła świadomość „wiecznych tułaczy” i nieprzewycięzalna tęsknota za własną ziemią, kształtując mentalność żydowską na przestrzeni prawie dwóch tysięcy lat. Powrót do Ziemi Świętej postawił przed Żydami nowe szanse i wyzwania.

Warszawa

KS. WALDEMAR CHROSTOWSKI

Ks. Jan Górski

EWANGELIZACJA

Wiek XX, w którym żyjemy, jest czasem wielkiej aktywności Kościoła. Na skalę dotychczas niespotykaną Kościół wypełnia misyjny nakaz Zmartwychwstałego Pana Jezusa: „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu! Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony, a kto nie uwierzy, będzie potępiony” (Mk 16,15-16). Historia Kościoła jest pięknym świadectwem rozszerzania się Radosnej Nowiny w świecie, obejmującej coraz to nowe narody, rasy i kultury.

Sobór Watykański II (1962—1965), określając Kościół i jego zadanie w świecie, obowiązek misyjny uznał za najważniejszy¹. Po raz pierwszy misjom

¹ Por. J. Górski, *Idea misyjna w dokumentach Vaticanum II*, „Homo Dei” 3 (1987) 192—196.

poświęcono osobny dokument, jakim jest Dekret misyjny — *Ad gentes*. Obowiązek misyjny jest bardzo aktualny, wyznacza go sytuacja nakreślona przez Sobór: „Albowiem dwa miliardy ludzi — a liczba ich z dnia na dzień rośnie (...) nie słyszało wcale albo prawie wcale radosnej nowiny ewangelicznej” (DM 10). Jeszcze szerzej potrzeby ewangelizacji określa dokument Pawła VI *O ewangelizacji w świecie współczesnym — Evangelii nuntiandi* (1975), gdzie oprócz pracy misyjnej² ukazane zostało środowisko nowe: niewierzący (EN 55) i niepraktykujący (EN 56): „Ateiści i niewierzący z jednej strony, a niepraktykujący z drugiej stwarzają poważną przeszkodę dla ewangelizacji” (EN 56). W duchu obydwu dokumentów Jan Paweł II wezwał z całą mocą do pracy misyjnej i powtórnej ewangelizacji stary kontynent — Europę. Sam podejmując, jako wędrowny misjonarz, dzieło ewangelizacji, podkreśla jej konieczność we wszystkich krajach, które odwiedza³.

Widząc konieczność ewangelizacji pytamy o nasz udział w ewangelizacji świata, w którym żyjemy.

1. CO TO JEST EWANGELIZACJA?

Słowo pochodzi od greckiego wyrażenia *euangelizein* i oznacza w Nowym Testamencie głoszenie Królestwa Bożego, nawrócenie do Jezusa przez pokutę i wiarę (Mk 1,15). Jest to słowo zastępowane także przez synonimy: *keryssein* (Mateusz, Marek) i *martyrein* (Jan). Synonimy te należy tłumaczyć jako aktywny udział w procesie rozszerzania się Ewangelii w świecie⁴.

Dokument Pawła VI *Evangelii nuntiandi* definiuje to następująco: „Kościół rozumie, że ewangelizacja jest tym samym co zanoszenie Dobrej nowiny do wszelkich kręgów rodzaju ludzkiego” (EN 18). Termin ten jest wieloznaczeniowy, uściślając go należy mówić o: ewangelizacji misyjnej w odniesieniu do środowiska dotąd niechrześcijańskiego, ewangelizacji parafialnej, obejmującej zarówno wiernych, jak i tych chrześcijan, którzy jeszcze nie należą do jedności Kościoła⁵. Działalność misyjna w sensie ścisłym, według Dekretu misyjnego, obejmuje oprócz głoszenia Ewangelii jeszcze pracę nad zakładaniem Kościoła (DM 6)⁶. Na podstawie obydwu dokumentów można powiedzieć, że każda ewangelizacja jest działalnością misyjną — natomiast działalność misyjna jest nie tylko ewangelizacją. Liczne podróże apostołskie papieża Jana Pawła II ukazały mu konieczność obudzenia wiary na „starym kontynencie”. Stąd często stosowane wezwanie do reewangelizacji. Proces ten odnosi się do chrześcijan oraz tych, którzy od chrześcijaństwa odeszli. W kontekście pojawiło się wezwanie do „Nowej ewangelizacji 2000”. Ewangelizacja jest świętą czynno-

² Por. DM 6; KPK kan. 786.

³ Por. M. Bianchi, *Missionary reflection on the Ten Years of John Paul II'S Pontificate*, „Omnis Terra” 4 (1989) 207—208.

⁴ Por. D.J. Bosch, *Evangelisation, Evangelisierung*, w: K. Müller u. Th. Sundermeier, *Lexikon Missionstheologischer Grundbegriffe*, Berlin 1987, 102.

⁵ Por. K. Müller, *Teologia misji*. Wprowadzenie, Warszawa 1989, 50; A. Szafranski, F. Zapłata, *Ewangelizacja*, EK IV 1436.

⁶ Por. W. Kowalak, *Teologia misji*, „Ateneum Kapłańskie” 360 (1969) 41.

ścią Kościoła, który „będąc posłany i ewangelizowany, sam z kolei posyła głosicieli Ewangelii” (EN 15). Papież Paweł VI przestrzega, że ewangelizacja nie jest przekazywaniem siebie oraz swoich pomysłów, ale jest przekazywaniem Ewangelii (EN 15).

Celem ewangelizacji jest przede wszystkim głoszenie zbawienia (DM 9; EN 13). Przyjęcie Ewangelii tworzy z tych, którzy ją przyjęli, wspólnotę (EN 13). Dar, jaki wierzący otrzymali, jest tak wielki, że trzeba się nim podzielić. Już św. Paweł pisze: „biada mi, gdybym nie głosił Ewangelii” (1 Kor 9,16).

Ewangelizacja i reewangelizacja wymaga wielkiej miłości do człowieka, do tych „zniszczonych miast europejskich”, mówi o tym św. Paweł w liście do chrześcijan ówczesnej metropolii: „A tego, który jest słaby w wierze, przygarniajcie życzliwie, bez spierania się o poglądy” (Rz 14,1). Oto metoda w pracy ewangelizacyjnej. „Żyć nie tylko dla siebie” — ale dla słabych — uczy Jan Paweł II. Obejmując całego człowieka, wszystkie jego sprawy i poczynania ewangelizacja objawia człowiekowi Chrystusa, który „objawia w pełni człowieka samemu człowiekowi” (RH 10)⁷.

2. „NOWA EWANGELIZACJA 2000”

Animatorem nowego ruchu ewangelizacyjnego jest redemptorysta O. Tom Forrest, były misjonarz w Kostaryce, później związany z charyzmatycznym ruchem odnowy. W 1984 roku przedstawił Ojcu Świętemu w liście ideę swego ruchu: „Wiemy, że Kościół ma obowiązek poprowadzić ludzkość ku trzeciemu Millenium. Jednak w naszej wędrówce ku rokowi 2000 niektórzy przejawiają pewną nieufność wobec Kościoła, wątpią w jego siły, w jego wartość, a nawet w jego wiarę. Według tych osób prorocy mogliby nam zarzucić, że nie osiągnęliśmy swego celu, którym jest szerzenie chrześcijańskiego orędzia, bowiem zdołaliśmy zanieść orędzie Chrystusa zaledwie do połowy rodzaju ludzkiego”⁸.

Działalność tej akcji opiera się na wielkiej modlitwie w intencji ewangelizacji. Zdołano już pozyskać do tej modlitwy klasztory kontemplacyjne, ruchy młodzieżowe i wiele parafii! Ważna jest bardzo modlitwa wspólna. Następnym elementem pracy są kursy i szkoły ewangelizacji.

Nowa ewangelizacja 2000 jest wielkim zadaniem dla całego ludu Bożego — zarówno kapłana, jak i ludzi świeckich. Do obowiązków kapłana będzie należała troska o właściwe uformowanie wspólnoty parafialnej. „Wspólnota zaś miejscowa nie może się troszczyć tylko o swoich wiernych, lecz pełna gorliwości misyjnej winna przygotowywać wszystkim ludziom drogę do Chrystusa” (DK 6)⁹. W tym celu prowadzona jest katechizacja dorosłych, formacja w grupach elitarnych, w kręgach modlitewnych. Temu służą także rekolekcje parafialne, adwentowe, wielkopostne i tygodnie kultury. Propozycja Kościoła jest

⁷ L. Scheffczyk, *Neu-Evangelisierung als Herausforderung der Kirche nach der Verkündigung Johannes Paulus II*, „Forum Katholische Theologie”, H. 4 (1988) 270.

⁸ *Nowa ewangelizacja 2000*, „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 5—6 (1989) 31.

⁹ Por. J. Górski, *Zaangażowanie misyjne kapłanów*, „Homo Dei” 4 (1988) 278.

tutaj wielka. Chodzi o właściwe wykorzystanie tej szansy i włączenie się w nią ludzi świeckich. Nie może w tej pracy zabraknąć nikogo. Właściwie ukształtowany laikat jest szansą w wielkiej ewangelizacji: „bardzo wielu ludzi może usłyszeć Ewangelię i poznać Chrystusa tylko poprzez bliskich ludzi świeckich” (DM 21). W „Pośłaniu synodalnym do ludu Bożego” — końcowym dokumencie Synodu, biskupi przypomnieli, że „Sobór Watykański II zgłębiając tajemnicę Kościoła, wzbudził dynamizm odnowy, który ułatwił w całym ludzie Bożym rozwój nowych form uczestniczenia i apostołskiego zaangażowania świeckich”. Źródłem tego zaangażowania jest chrzest. Kto przyjmuje chrzest, bierzmowanie i Eucharystię zobowiązuje się do pójścia za Chrystusem, do świadectwa o Nim¹⁰.

Reewangelizację można porównać do wielkiego święta, starotestamentalnego „Roku jubileuszowego”, czasu o którym mówił Jezus w swoim inauguracyjnym przemówieniu w synagodze nazaretańskiej (Łk 4,16-39). Ciemna, zniszczona Jerozolima — to obraz naszych miast (Iz 60), ale nadchodzi nowy czas, w którym Dobra Nowina będzie głoszona ubogim, chorzy będą odzyskiwali zdrowie, a więźniowie wolność (Iz 61). Bóg chce zbawić świat przez działalność misyjną (DM 7). Różne głosy mówią, że Bóg może zbawić świat bez nas — ale pytanie: czy my możemy się zbawić, jeżeli nie podejmiemy tej pracy? Święty Paweł przypomina nam gorzką prawdę: „Jakże więc mieli wzywać Tego, w którego nie uwierzyli? Jakże mieli uwierzyć w Tego, którego nie słyszeli? Jakże mieli usłyszeć, gdy im nikt nie głosił?” (Rz 10,14).

Katowice

KS. JAN GÓRSKI

¹⁰ Por. J. Wosiński, *Odpowiedzialność misyjna całego Kościoła*, „Ateneum Kapłańskie” 360 (1969) 52; J. Esquerda—Bifet, *The Missionary Spirituality of the Laity*, „Omnis Terra” 173 (1987) 48.

Ks. Bogusław Nadolski TChr.

WIENIEC ADWENTOWY

Z jodły lub sosny upleciony wieniec, zawieszany w kościołach i domach rodzinnych w okresie Adwentu, z czterema świecami i kokardą fioletowo-czerwoną. Zwyczaj zawieszania wieńca adwentowego powoli upowszechnia się także w Polsce. Spróbujmy odpowiedzieć na pytanie dotyczące początków tego zwyczaju i jego symboliki.